

**ПРОГРАМ РАДА
Ј У НАРОДНА БИБЛИОТЕКА ДОБОЈ
(са финансијским планом)
за 2024. годину**

Добој, септембар 2023.

С А Д Р Ж А Ј

1. УВОД	3
2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БИБЛИОТЕЦИ	4
3. ПРАВНИ ОКВИР ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	4
4. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ	5
4.1. Побољшање услова рада	6
4.2. Набавка библиотечке грађе	6
4.3. Обрада библиотечке грађе	7
4.4. Ревизија библиотечке грађе	7
4.5. Дигитализација библиотечке грађе	8
4.6. Коришћење библиотечке грађе	8
4.7. Матични послови	9
4.8. Посебне збирке – Завичајна збирка, Збирка старе и ријетке књиге ...	12
4.9. Читаоница за слијепи и слабовиди лица	14
4.10. Издавачка дјелатност	14
4.11. Културно-просвјетна дјелатност	14
4.12. Стручно усавршавање запослених	15
5. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2024. ГОДИНУ	15
5.1. Финансирање из буџета града Добоја	15
5.2. Финансирање из буџета Републике Српске	16
6. ЗАКЉУЧАК	17

На основу члана 70, а у вези са члановима 33. и 37. Закона о библиотечко-информационој дјелатности дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18), члана 41. Статута Народне библиотеке Добој, број 262/09 и члана 25. Пословника о раду Управног одбора Народне библиотеке Добој, број 26/05, Управни одбор Народне библиотеке Добој, на приједлог директора Библиотеке, на сједници одржаној 8.9. 2023. године, доноси

ПРОГРАМ РАДА
(са финансијским планом)
Јавне установе Народна библиотека Добој
за 2024. годину

1. УВОД

Програм рада Јавне установе Народна библиотека Добој (у даљем тексту Библиотека) садржи активности које се планирају реализовати у току 2024. године, као и потребна финансијска средства.

Чланом 70, став 3. Закона о библиотечко-информационој дјелатности, прописано је да Библиотеке подносе оснивачу приједлог годишњег програма рада најкасније до краја септембра текуће године за наредну годину. С обзиром на чињеницу да се јавне библиотеке у Републици Српској финансирају из буџета Републике Српске (*средства за бруто плате радника и друга примања на основу радног односа утврђена законским прописима којим се дефинишу плате запослених у области културе те посебног колективног уговора, средства за куповину библиотечке грађе, финансирање програмских активности и инвестирање у нове намјенске објекте за обављање библиотечке дјелатности, као и у значајније адаптације постојећих објеката*) и буџета локалних заједница као оснивача (*средства за материјалне и режијске трошкове, текуће и инвестиционо одржавање*), Програм рада Библиотеке доставља се Министарству просвјете и културе у Влади Републике Српске и граду Добоју, који је оснивач Библиотеке.

Како би се задовољиле потребе једне и друге стране, Програм рада израђен је на основу:

- ✓ Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18) и подзаконских аката у библиотечкој дјелатности,
- ✓ Закона о платама запослених у области културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 11/19, 105/19, 49/21, 119/21, 68/22 и 132/22),
- ✓ Упутства Министарства просвјете и културе у Влади Републике Српске за израду годишњег плана и програма рада, те извјештаја о раду Библиотеке, број 07.030/052-3292/12 од 17.07.2012. године,
- ✓ Упутства за припрему буџета града Добоја за 2024. годину, број 06/403-379/23 од 24.08.2023. године,
- ✓ Упутства о изгледу и садржају програма рада и извјештаја о раду буџетских корисника чији је оснивач општина (сада град) Добој.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БИБЛИОТЕЦИ

Градска библиотека у Добоју почела је са радом 9. маја 1946. године. У самом почетку, тадашњи књижни фонд није могао масовније да привуче читаоце у Библиотеку. Временом се њена активност развијала пратећи друштвени и економски развој општине, регије и шире.

Рјешењем Републичког комитета за образовање, науку, културу и физичку културу Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, број УР-I-02-620-13 од 17. новембра 1988. године, библиотека у Добоју проглашена је матичном библиотеком чије је подручје матичности обухватало сљедеће општине: Добој, Босански Брод, Дервента, Тешањ, Теслић, Маглај, Завидовићи, Жепче, Босански Шамац, Модрича и Ошак. Доношењем првог Закона о библиотечкој дјелатности Републике Српске, 31. децембра 1993. године, задржала је матичну функцију на подручју општина: Добој, Дервента, Брод, Модрича, Теслић, Шамац, Вукосавље и Петрово.

Одлуком Скупштине општине Добој број 01-012-2-13-11/94, од 2.11.1994. године, основана је Народна библиотека Добој, као самостална установа са својством правног лица и имовином у државној својини.

Основна дјелатност Библиотеке обухвата набавку и обраду библиотечке грађе, њен смјештај, чување и уступање на коришћење, израду каталога библиотечке грађе, вођење библиотечке статистике, обављање матичних послова, организовање завичајне збирке, организовање културних манифестација и друге стручне послове прописане Законом о библиотечко-информационој дјелатности и ближе уређене подзаконским актима. Поред тога, библиотека има развијену и издавачку дјелатност.

У Библиотеци су запослена 22 радника, од којих 21 на неодређено вријеме и једна радница на одређено вријеме, до повратка раднице са породилског одсуства. Тринаест радника има високу стручну спрему, један вишу, 7 средњу стручну спрему и један је неквалификовани радник. Сви стручни радници су положили стручни испит у библиотечко-информационој дјелатности и стекли основна стручна звања: библиотекар, виши књижничар и књижничар. У складу са одредбама Правилника о врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности, пет стручних радника је стекло виша стручна звања од чега четири звање библиотекар савјетник и један звање виши библиотекар.

Дужност директора Народне библиотеке Добој до 3.7.2023 године обављала је мр Вукосава Софренић, а од 4.7.2023. године на мјесту вршиоца дужности директора налази се Лидија Жарић. Вршилац дужност предсједника Управног одбора Дражана Михајловић, док су вршиоци дужности чланова Радомир Симикић и Марко Цвјетковић. У току је поновни конкурс за избор чланова управног одбора, који је расписало ресорно министарство.

3. ПРАВНИ ОКВИР ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Дјелатност Јавне установе Народна библиотека Добој, која има статус народне и матичне библиотеке, уређена је Законом о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18) и низом подзаконских аката којима су ближе уређени поједини сегменти дјелатности:

- ✓ Правилник о стандардима и нормативима у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 10/20),
- ✓ Правилник о плану и програму полагања стручних испита радника запослених у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 66/17),
- ✓ Правилник о поступку утврђивања испуњености услова за оснивање библиотека („Службени гласник Републике Српске“, број 39/17),

- ✓ Правилник о начину и поступку заштите библиотечко-информационе грађе („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17),
- ✓ Правилник о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођењу евиденције о библиотечко - информационој грађи и изворима („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17),
- ✓ Правилник о обављању надзора над стручним радом библиотека („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17),
- ✓ Правилник о врсти стручних послова у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 21/17),
- ✓ Правилник о врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 49/17),
- ✓ Правилник о начину дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора („Службени гласник Републике Српске“, број 26/17).

Поред Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске и подзаконским актима прописаним чланом 77. наведеног закона, стручни послови у библиотечко-информационој дјелатности ближе су уређени и методским упутствима, које је на основу овлашћења датих у члану 49, став 1, тачка 11. наведеног закона, на препоруку Библиотечног савјета Републике Српске, израдила Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

Такође, дјелатност Народне библиотеке Добој уређена је и прописима који се односе на друге области, али појединим одредбама дотичу библиотечко-информациону дјелатност (Закон о систему јавних служби, Закон о локалној самоуправи, Закон о културним добрима и сл.), те Статутом и другим нормативним актима Библиотеке.

4. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

У складу са одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности и подзаконским актима, Библиотека у 2024. години планира предузети следеће активности:

- ✓ побољшање услова рада,
- ✓ набавка библиотечке грађе,
- ✓ обрада библиотечке грађе,
- ✓ дигитализација библиотечке грађе,
- ✓ уступање библиотечке грађе на коришћење,
- ✓ реализација матичних функција,
- ✓ развој посебних збирки - Завичајне збирке и Збирке старе и ријетке књиге,
- ✓ развој Збирке обавезног примјерка и посебних библиотека цјелина,
- ✓ формирање Читаонице за слијепе и слабовида лица,
- ✓ издавачка дјелатност,
- ✓ културно-просвјетна дјелатност,
- ✓ стручно усавршавање запослених.

Наведене активности, Библиотека ће реализовати у оквиру следећих служби, одјељења и самосталних организационих јединица:

1. Информативно-позајмна служба,

2. Матична и развојна служба,
3. Служба за опште и заједничке послове,
4. Одјељење за обраду библиотечке грађе,
5. Одјељење за рачуноводствено-финансијске послове,
6. Одјељење за програме из културе, протокол, маркетинг и односе са јавношћу
7. Самосталне организационе јединице:
 - 7.1. Сектор рачунарског система и информационих технологија,
 - 7.2. Сектор Завичајне збирке и заштите културних добара,
 - 7.3. Сектор за издавачко-штампарске послове,
 - 7.4. Сектор за периодiku, референсну збирку и обавезни примјерак.

4.1. Побољшање услова рада

Као и остали објекти у граду Добоју, и Библиотека је претрпјела велику штету током мајске поплаве 2014. године како на ионако дотрајалом објекту тако и на опреми и библиотечком фонду. Захваљујући, донацији Републике Француске и других донатора, те уз активно учешће и подршку локалне заједнице, зграда Народне библиотеке Добој је санирана, обновљена и надограђена, чиме су корисници библиотечких услуга добили далеко боље услове за боравак у Библиотеци и квалитетније услуге, радници боље услове за рад, а наша локална заједница један репрезентативан објекат културе. Такође, набављена је потребна опрема и дјелимично обновљен књижни фонд.

У 2024. години планирамо набавку дијела недостајуће опреме, набавку библиотечке грађе, те санирање подрумских и таванских просторија, а што није било обухваћено пројектом санације, адаптације и надоградње објекта Библиотеке.

Због повећања броја јединица библиотечке грађе појавио се проблем њеног адекватног смјештаја и заштите. Зато је потребно у наредном периоду покушати обезбиједити, уз помоћ локалне заједнице, одговарајући простор у који би се одлагала библиотечка грађа која постоји у већем броју примјерака као и библиотечка грађа за којом тренутно не постоји интересовање корисника. Наравно, мора се радити о условном простору, који ће омогућити смјештај грађе у складу са прописима и њену заштиту у складу са Правилником о начину и поступку заштите библиотечке грађе.

Такође, планирамо адаптацију и опремање једне просторије у којој намјеравамо отворити Читаоницу за слијепа и слабовида лица. Ради се о једном сложеном пројекту, који захтијева, прије свега обезбјеђивање одговарајуће просторије која би требала бити смјештена у приземљу објекта, њену адаптацију, опремање специфичном опремом и набавку библиотечке грађе у одговарајућим форматима.

4.2. Набавка библиотечке грађе

Одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности и подзаконским актима, прописани су сљедећи начини набавке: куповина, донације и обавезан примјерак.

Када су у питању донације, и у наредној години планирамо прибавити одређени број јединица библиотечке грађе на овај начин. Протоком времена од катастрофалне поплаве 2014. године, овај начин набавке континуирано се смањује. Поред тога, проблем код донација јесте чињеница да се не може утицати на структуру набавке, да се добијају и публикације које су физички дотрајале као и публикације које више нису актуелне.

Због наведеног, а не потцјењујући остале начине набавке библиотечке грађе, у наредном периоду приоритет морамо дати куповини као начину набавке библиотечке грађе, јер се само на тај начин може профилисати фонд Библиотеке у складу са

потребама и захтјевима корисника библиотечких услуга. Због тога, у 2024. години планирамо значајнију куповину монографских публикација, за коју је потребно, у складу са одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности обезбиједити средства у буџету Републике Српске.

У 2024. години, планирамо и значајнију набавку путем обавезног примјерка, који се дистрибуира посредством Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске. На овај начин се значајно обнавља фонд библиотечке грађе и то актуелним издањима.

Поред монографских публикација, у наредној години планира се и набавка десет наслова серијских публикација (часописи из области библиотекарства и других стручних области, дневне и недјељне новине, Службени гласници града Добоја и Републике Српске).

Поред тога, планира се набавка и посебне грађе (звучне књиге, књиге на брајевом писму и сл.), која ће се користити у Читаоници за слијепа и слабовида лица, коју намјеравамо отворити у 2024. години.

4.3. Обрада библиотечке грађе

Одјељење за обраду библиотечке грађе у 2024. години планира реализовати следеће активности:

- ✓ физичка обрада и евиденција грађе,
- ✓ класификација библиотечке грађе,
- ✓ каталогизација библиотечке грађе,
- ✓ аутоматизована обрада библиотечке грађе,
- ✓ редакција каталога и друге стручни послови.

Комплетна књижна грађа која се набави у 2024. години биће инвентарисана и стручно обрађена на основу Правилника о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођења евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17), те правовремено прослијеђена у Информативно-позајмну службу.

Обрада библиотечке грађе, врши се примјеном програма за аутоматизацију библиотечког пословања “Публико 2004” и програма узајамне каталогизације COBISS.RS.

С обзиром на то да се програм “Публико 2004” користи од 2004. године, његовом примјеном, у складу са прописима, израђен је квалитетан електронски каталог (алфабетски, предметни и стручни) са могућношћу претраге по неколико критерија, књиге инвентара у електронском облику (које се на крају године одштампа, овјери и увеже), циркулација библиотечке грађе (издавање и враћање), те обезбијеђена ажурна библиотечка статистика.

Као и остале матичне библиотеке у Републици Српској, и наша библиотека је у 2014. години приступила пуноправном чланству у библиотечко-информационом систему COBISS.RS, чиме је стекла могућност да: активно учествује у систему узајамне каталогизације COBISS.RS, коришћење базе података COBIB.RS, коришћење програмске опреме COBIS за аутоматизацију библиотечких функција, те коришћење услуга ВИБРС центра. У 2024. години наставиће се активности на наведеним пословима.

4.4. Ревизија библиотечке грађе

Одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности, прописано је да библиотеке, у циљу утврђивања стварног стања фондова библиотечко-информационе грађе и извора, врши ревизију библиотечко-информационе грађе и извора и то најмање

једном у десет година (редовна ревизија). Ревизијом се утврђује стварно бројчано и физичко стање инвентарисане библиотечко-информационе грађе и извора који су у власништву библиотеке, те обезбјеђује правна заштита и актуелност фондова.

Имајући у виду чињеницу да је у Народној библиотеци Добој, редовна ревизија библиотечко-информационе грађе и извора посљедњи пут извршена након катастрофалне мајске поплаве 2014. године, у току 2024. године биће извршена редовна ревизија.

4.5. Дигитализација библиотечке грађе

Пратећи технолошке трендове у библиотечкој дјелатности, Народна библиотека Добој започела је процес дигитализације библиотечке грађе. Набављена је неопходна опрема и почеле активности дигитализације библиотечке грађе са циљем да се:

- ✓ Обезбједи чување библиотечке грађе у дигиталном облику – библиотечка грађа у конвенционалном (папирном) облику подложна је пропадању у дужем временском периоду како приликом чувања тако и њеног коришћења.
- ✓ Олакшава се коришћење библиотечке грађе и повећава њена доступност ширем кругу корисника, према претходно дефинисаним правилима - „претварањем“ библиотечке грађе у дигитални облик, корисници библиотечке грађе добијају могућност њеног бржег и лакшег претраживања и проналажења потребних информација, те се повећава њена доступност путем друштвених мрежа.

Овај процес је нарочито битан за библиотечку грађу која због својих карактеристика (стара и ријетка грађа, грађа завичајног карактера и сл.) није у отвореном приступу читаоцима, односно која се може користити само у просторијама библиотеке и уз присуство стручних библиотечких радника.

И у наредној години планирамо наставити са наведеним активностима, строго водећи рачуна о ауторским правима која евентуално могу постојати на материјалима који ће бити дигитализовани.

4.6. Коришћење библиотечке грађе

Корисници библиотечких услуга ће, и у 2024. години имати на располагању библиотечку грађу у оквиру Информативно-позајмне службе, Сектора Завичајне збирке и заштите културних добара, те Сектора за периодику, референсну збирку и обавезни примјерак. Библиотечка грађа из Завичајне збирке и Сектора за периодику, референсну збирку и обавезан примјерак се, због своје вриједности и ограниченог броја примјерака може користити само у просторијама Библиотеке. Услови и начин пружања услуга корисницима библиотечких услуга, прописани су Правилником о условима и начину коришћења библиотечке грађе.

У оквиру **Одјељења за читаоце до 14 година**, читаоци ће имати на располагању лектуру за основну школу и друге наслове прилагођене њиховом узрасту. Поред тога, у оквиру наведеног одјељења, оформљен је савремено опремљен Кутак за дјецу, као радно-едукативни простор за одржавање разноврсних активности прилагођених њиховом узрасту:

- ✓ Радионице за дјецу под називом „Ђепетићи“, као сегмент културног дијела пројекта „Један скок преко“.
- ✓ Организовање колективних посјета Библиотеци дјеце предшколског и раног школског узраста.
- ✓ Организовање „Часа лектуре у Библиотеци“- тематско едукативне радионице за ученике основних школа, у складу са наставним планом и програмом и уз сарадњу са предметним наставницима.
- ✓ Организовање радионице лијепог писања.

- ✓ Тематска предавања за дјецу и родитеље (нпр. физијатар говори о правилном сједењу у школској клупи, предавање о дрогама, предавање дефектолога итд.) и др.
- ✓ Упознавање и доступност Е-књиге и осталих дигиталних достигнућа, што ће им помоћи да се боље снађу у данашњем друштву (планирамо дјецу упознавати са електронском књигом, видео игрицама, радом на рачунару, таблети).

Такође, планирају се и активности у циљу обиљежавању Међународног дана дјечије књиге, Дан Европе, Дјечије недјеља и других значајних датума.

У оквиру **Одјељења за одрасле читаоце**, поред стандардних библиотечких услуга (издавање и враћање књига, стручне услуге при изради разних радова, и слично), нови објекат Библиотеке омогућиће и увођење нових услуга и предузимање разних активности у циљу повећања корисника библиотечких услуга:

- ✓ Обиљежавање разних јубилеја везаних за најпознатије књижевнике и остале ствараоце, као и Међународни дан књиге, Дан Европе, Међународни дан писмености, Дан библиотекара итд, те организовање тематских и других изложби, промоција књига и књижевних вечери.
- ✓ Посјета другим библиотекама у Републици Српској и Србији, како бисмо стекли нова искуства, нове идеје и примјенили их у нашој библиотеци.
- ✓ Организовање „Часа лектире у Библиотеци“- тематско едукативне радионице за ученике средњих школа, у складу са наставним планом и програмом и уз сарадњу са предметним наставницима.
- ✓ Наставак постојеће и успостављање нових видова сарадње са школама, Музејом, Центром за културу и образовање, те посјета стручним скуповима који за циљ имају развој библиотечке струке.

Корисници библиотечких услуга, моћи ће користити **Читаоницу за периодику и Читаоницу за научни и студијски рад**. У Читаоници за периодику на располагању ће имати три наслова дневних новина, неколико петнаестодневних и мјесечних, те Службене гласнике града Добоја, Републике Српске и Босне и Херцеговине. У Читаоници за научни и студијски рад, корисницима ће бити на располагању радна мјеста опремљена савременим рачунарима. Поред тога, у Библиотеци постоји и бежични интернет тако да корисници уколико имају било који свој уређај који подржава интернет конекцију могу да се служе интернетом. Услови коришћења интернета регулисани су *Правилником о условима, правима и одговорностима приликом коришћења рачунара и интернета у Библиотеци*. Библиотечка грађа за коју корисници покажу интересовање, а коју Библиотека не посједује, обезбиједиће се путем међубиблиотечке позајмице. Читаонице Библиотеке су климатизоване и пружају пријатне услове за боравак и рад.

Поред тога, у 2024. години планирамо и отварање **Читаонице за слијепи и слабовида лица** у сарадњи са Специјалном библиотеком за слијепи и слабовида лица Републике Српске, Савезом слијепих Републике Српске и Међуопштинском организацијом слијепих града Добоја. На наведени начин, слијепим и слабовидим лицима са подручја града Добоја и његове околине, биће омогућен приступ библиотечко-информационој грађи на приступачним форматима.

4.7. Матични послови

Матични послови у библиотечко-информационој дјелатности дефинисани су чланом 45. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/18 и 62/18) и највећим дијелом уређени подзаконским актима, прописаним чланом 77. наведеног закона.

Полазећи од наведених прописа, у циљу остваривања јединственог и стручног обављања библиотечке дјелатности на подручју матичности, које обухвата подручје градова Добој и Дервента, те општина: Брод, Вукосавље, Модрича, Петрово, Теслић,

Станари и Шамац, Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој, у 2024. години планира реализацију сљедећих активности:

- ✓ Вођење **регистра библиотека** матичног подручја – у складу са одредбама члана 45, став 1, тачка 4. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број 44/16 и 62/18), Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој успоставила је и води Регистар народних библиотека на подручју матичности. У наведени регистар су уписани основни подаци о библиотекама као и све релевантне промјене, о чему се ажурно обавјештава Матична служба Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, која води Централни регистар народних библиотека Републике Српске.

У 2024. години, извршиће се ажурирање података уписаних у Регистар народних библиотека на подручју матичности (углавном података о лицима овлашћеним за заступање) на основу прописане документације, која ће бити достављена и Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске за потребе ажурирања података уписаних у Централни регистар библиотека.

- ✓ Вођење **евиденције о школским библиотекама на подручју матичности** - у складу са одредбама члана 45, став 1, тачка 4. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број 44/16 и 62/18), Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој успоставила је и води Евиденцију школских библиотека на подручју матичности. На наведеном подручју постоји 48 школа (33 основне и 15 средњих школа) и 44 школске библиотеке (двје средње школе немају библиотеке, док у два случаја двје средње школе имају заједничку библиотеку).

У 2024. години, извршиће се ажурирање уписаних података о чему ће бити обавијештена Матична и развојна служба Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

- ✓ Пружање **стручне помоћи** запосленим у библиотекама на подручју матичности (народним, школским, високошколским, специјалним) на различите начине: путем телефона, електронске поште, непосредно у матичној библиотеци као и у библиотекама чијим радницима је потребна помоћ у стручном раду.

- ✓ **Редовни непосредни надзор над стручним радом у библиотекама на подручју матичности** - чланом 45, став 1, тачка 6. Закона о библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске, број 44/16 и 62/18) прописан је надзор над стручним радом библиотека као матична функција у библиотечко-информационој дјелатности. У вези с наведеним, Матична и развојна служба извршиће редовни непосредни надзор над стручним радом у свим народним библиотекама на подручју матичности.

Поред редовног непосредног надзора над стручним радом у народним библиотекама на подручју матичности, у 2024. години биће извршен и редовни непосредни надзор над стручним радом у школским библиотекама на подручју градова Добој и Дервента, те општина: Шамац и Станари.

- ✓ Старање о **усавршавању кадрова** за обављање библиотечко-информационе дјелатности – вршиће се путем обезбјеђивања информација, консултација и потребне стручне литературе радницима који се припремају за полагање стручног испита, те обезбјеђивања информација о одржавању стручних скупова, семинара и других манифестација едукативног карактера.

Поред тога, у 2024. години биће организован годишњи семинар континуиране едукације школских библиотекара са подручја матичности Народне библиотеке Добој. У претходном периоду, семинари су били веома посјећени и резултирали су значајним напретком у раду школских библиотека, како у нивоу стручног рада тако и у статусу школских библиотека и запослених у њима.

Планира се и организовање једнодневне радионице намијењене, прије свега, библиотекарима народних и школских библиотека на подручју матичности, као и запосленим у осталим типовима библиотека на тему конкретизације правне заштите старе и ријетке књиге.

- ✓ **Праћење и проучавање стања, потреба и услова рада у библиотекама** – врши се на основу података добијених непосредним надзором, али и посредно коришћењем извјештаја о раду библиотека на подручју матичности, статистичких података и других интерних и екстерних извора информација. Резултат наведених активности су документи Анализа рада народних библиотека на подручју матичности Народне библиотеке Добој и Анализа рада школских библиотека на подручју матичности Народне библиотеке Добој, који се достављају Матичној и развојној служби Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.
У 2024. години биће настављене наведене активности.
- ✓ **Предлагање мјера за унапређивање библиотечке дјелатности и њихово спровођење** – након сагледавања стања, потреба и услова рада у библиотекама на подручју матичности непосредним надзором или посредно, анализом извјештаја и друге документације, Матична и развојна служба дефинише одговарајуће мјере у циљу рјешавања идентификованих проблема и унапређивање дјелатности, налаже одређеним библиотекама њихово спровођење, те прати њихову реализацију и ефекте које производе. Наведене активности Матичне и развојне службе биће реализоване и у 2023. години.
- ✓ **Конкретизација правне заштите старе и ријетке књиге у библиотекама на подручју матичности** - поред осталих послова прописаних Законом о библиотечко-информационој дјелатности, Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој ће, у сарадњи са сектором Завичајне збирке и заштите културних добара у 2024. години наставити са провођењем активности правне заштите старе и ријетке књиге у библиотекама матичности Народне библиотеке Добој. Више информација о наведеним активностима садржано је у одјељку 4.8. Посебне збирке – Завичајна збирка и Збирка старе и ријетке књиге.
- ✓ **Аутоматизација рада школских библиотека на подручју матичности** – имајући у виду чињеницу да је рад народних библиотека већ одавно аутоматизован, у наредном период акценат ће се ставити на школске библиотеке, како би се искористиле све могућности које аутоматизација библиотечког пословања пружа. Свим заинтересованим библиотекама биће омогућена инсталација програма „Публико 2004“, који је развијен у Народној библиотеци Добој, као и све потребне консултације и то све потпуно бесплатно. Наведени програм се успјешно користи у матичној библиотеци дуги низ година, као и у великом броју школских библиотека на подручју матичности и изван њега, као и у библиотекама у Црној Гори и Србији. Библиотекама које већ користе наведени програм пружићемо сву потребну помоћ, информације и консултације.
- ✓ **Активно учешће у изради приједлога прописа у библиотечкој дјелатности**, кроз учешће у јавним расправама, анализама нацрта разних докумената те давање одговарајућих примједби и сугестија, полазећи прије свега од тренутног стања у библиотекама на подручју матичностима и ефектима који ће наведени прописи имати.

У циљу што ефикаснијег обављања наведених послова, поред стручних радника Матичне и развојне службе, по потреби биће ангажовани и стручни радници других организационих јединица Народне библиотеке Добој.

Треба напоменути да Матична служба Народне библиотеке Добој у континуитету добија похвале за свој рад и често се наводи као примјер добре

организације и функционисања, што свакако представља додатну мотивацију да наставимо са успјешним радом, али и обавезу да се у будућности изборимо са свим недаћама које из године у годину додатно отежавају наш рад.

Претходних година, ефикасном извршавању матичних послова у библиотечно-информационој дјелатности, значајно је доприносило и Министарство просвјете и културе Републике Српске одобравањем финансијских средства у износу од 3.500,00 КМ, на име суфинансирања матичних послова на годишњем нивоу. Наведена средства уплаћивана су у буџет града Добоја, на организациони код Народне библиотеке Добој. О њиховој намјенској употреби подноси се детаљан извјештај Министарству просвјете и културе Републике Српске. Надамо се да ће и у 2024. години бити настављена пракса суфинансирања матичних послова.

4.8. Посебне збирке - Завичајна збирка и Збирка старе и ријетке књиге

Сектор Завичајне збирке и заштите културних добара обавља послове Завичајне збирке, вођења других посебних збирки библиотечке грађе и заштите културних добара, послове униката и старе и ријетке књиге, послове публиковања и презентације ове грађе, заштиту, чување и одржавање прегледности и хигијене ове грађе, послове надзора над пословима који припадају овом сектору, а односе се на подручје матичности, послове едукације, међубиблиотечке позајмице и сарадње на свим нивоима, послове израде стручног и другог радног материјала, евиденцију потреба за недостајућом књижном грађом у овом сектору (дезидерати), као и друге послове и радне задатке према налогу директора Библиотеке.

У складу с одредбама Закона о библиотечно-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 44/16 и 62/18), ради формирања завичајне збирке Библиотека је дужна да прибави и чува по један примјерак штампаних и на други начин умножених публикација са подручја на коме дјелује. Библиотека је дужна да прибави и чува у завичајној збирци штампане и на други начин умножене публикације које су објављене ван подручја на којем Библиотека дјелује, а односе се на то подручје, као и дјела значајних аутора са свог подручја, а који живе и раде ван њега.

Текућа набавка библиотечке грађе за Завичајну збирку Народне библиотеке Добој, у 2024. години, као и до сада, углавном ће се вршити путем института *локалног обавезног примјерка*. У погледу ретроспективне набавке, предност ће се дати изналажењу библиотечких јединица које се налазе на листи дезидерата, а чија ће се евентуална набавка, с обзиром на недостатак средстава за куповину, покушати реализовати путем института *изнуђеног поклона*. Сва новонабављена грађа, након инвентарисања, каталогизације и класификације биће уврштена у постојеће информационе инструменте Народне библиотеке Добој и смјештена у Завичајну збирку.

Систем заштите и коришћења старе и ријетке библиотечке грађе са статусом културног добра у Републици Српској, као и услови за обављање дјелатности у оквиру њене заштите, уређени су Законом о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, број 38/22), а њена дефиниција садржана је у Закону о библиотечно-информационој дјелатности.

Према одредбама закона који уређује библиотечно-информациону дјелатност, у стару и ријетку књигу убрајају се:

- рукописи, рукописне и штампане књиге, периодика и друга библиотечка грађа настала до краја 19. вијека;
- ријетке књиге, одређени примјерци периодичних издања и друга ријетка библиотечка грађа настала након 1900. године;
- посебне библиотечке цјелине које су због свог садржаја, умјетничке, културне и историјске вриједности значајне за науку и културу.

Стара библиотечка грађа је временски лимитирана крајем 19. вијека, док ријетка грађа није хронолошки омеђена и чине је: ратна издања, издања од 1901. до 1913,

издања од 1919. до 1940, забрањена издања, илегална издања, малотиражна издања, библиофилска или друга посебно опремљена издања, минијатурна издања, те библиотечка грађа која има документарну вриједност због свог садржаја, језика, писма или споредних обиљежја, као што су: екслибриси, печати, аутографи, дедикације (посвете), маргиналије и друге биљешке.

Библиотеке цјелине представљају посебан фонд (*corpus separatum*) који је откупљен, поклоњен или завјештан тестаментом (легат). Чувају се одвојено због њихове културно-историјске и научне вриједности. Претежно су то личне и породичне библиотеке познатих личности, угледних културних и јавних радника или пак страствених библиофила, а јављају се и као библиотеке угаслих установа, друштава и организација.

Дјелатност заштите старе и ријетке књиге, као покретног културног добра, Народна библиотека Добој обавља у својству установе заштите.

Као и до сада, набавка библиотечке грађе за Збирку старе и ријетке књиге и убудуће ће се углавном вршити путем поклона, због тога што нема планираних средстава за куповину те грађе у антикварницама и код букиниста. Сва новонабављена грађа, након инвентарисања, каталогизације и класификације биће уврштена у постојеће информационе инструменте Народне библиотеке Добој и смјештена у Збирку старе и ријетке књиге.

Поступак успостављања претходне заштите старе и ријетке књиге за добра која уживају претходну заштиту, као и поступци утврђивања и проглашавања старе и ријетке књиге за материјална покретна културна добра, спроводиће се у складу с одредбама новог закона који уређује област заштите и коришћења културних добара.

Закон о културним добрима (нови) усвојила је Народна скупштина Републике Српске на Двадесет првој редовној сједници, одржаној 14. априла 2022. године, а Вијеће народа 26. априла те године констатовало је да се усвојени закон не односи на витални национални интерес ниједног од конститутивних народа у Републици Српској. Објављен је у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 38 од 29. априла 2022, а ступио је на снагу 7. маја исте године.

Одредбама Закона о културним добрима министар просвјете и културе овлашћена је да донесе Правилник о начину спровођења поступка категоризације културних добара (члан 22. став 3) и Правилник о поступку успостављања претходне заштите и поступку утврђивања и проглашавања културног добра (члан 32, став 4).

Сходно одредбама члана 102. ст. 1. и 2. Закона о културним добрима рок за доношење предметних подзаконских аката истекао је 7. фебруара 2023. године.

Међутим упркос томе што ови подзаконски прописи нису донијети, слиједећи праксу Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа на плану непокретних културних добара, конкретизација правне заштите старе и ријетке књиге мора се наставити.

С тим у вези, већ у овој години започет је поступак утврђивања и проглашења материјалног покретног културног добра Добојска школска спомен-библиотека и поступак успостављања претходне заштите Колекције старе књиге.

Поред окончања ових поступака, у наредној години радиће се на успостављању претходне заштите и утврђивању и проглашењу за културна добра осталих конституенти Збирке старе и ријетке књиге (Даровница Изета Сарајлића, Библиотека „Паралеле“ Добој, Спомен збирка Бранка Јовановића и Колекција ријетке књиге).

Као дио стручног тима Матичне и развојне службе Народне библиотеке Добој, овај сектор ће у 2024. години наставити и конкретизацију правне заштите старе и ријетке књиге у свим библиотекама (без обзира на облик организовања) на подручју матичности наше библиотеке.

4.9. Читаоница за слијепи и слабовида лица

Читаоница за слијепи и слабовида лица намијењена је општем образовању, информисању и задовољавању културних потреба слијепих и слабовидих лица, као и развоју и унапређењу библиотечке дјелатности у Републици Српској.

Будући да се ради о веома комплексном пројекту који захтијева специфичну библиотечку грађу и посебну опрему за коришћење, биће реализован у сарадњи са Специјалном библиотеком за слијепи и слабовида лица Републике Српске, другим библиотекама у окружењу које имају организован рад са наведеним лицима, те са Међуопштинском организацијом слијепих Добој.

4.10. Издавачка дјелатност

У Народној библиотеци Добој, велика пажња се поклања и издавачкој дјелатности. Библиотека је препознатљива по издавању часописа „Значења“, који је информисао јавност о привредним, научним, културним и другим садржајима исказаним у радовима аутора с подручја добојске регије, Републике Српске и шире. Његов први број је изашао 1982. године, а издавачи су били: општински комитет Савеза комуниста, Центар за марксистичко образовање и истраживање, те Самоуправна интересна заједница за културу општине Добој. Библиотека постаје његов издавач 1991. године и објављује га се све до 2014. године, кад је катастрофална мајска поплава привремено зауставила његово издавање. Часопис је поново објављен 2021. године, као часопис за хуманистичке науке, умјетност и културу.

У току 2024. године, планира се издавање два броја часописа „Значења“, у јуну и децембру, уз континуирано предузимање активности у циљу његовог унапређивања и евентуалне категоризације као научног часописа за хуманистичке науке. Сви пристигли радови биће систематизовани, дати на рецензију, те језички и текстуално обрађени. Поред тога, вршиће се и праћење тока штампе и дистрибуција часописа.

У наредној години планира се и издавање бар једне публикације, према избору уређивачког одбора.

Упоредо са наведеним активностима, у Одјељењу за издавачко – штампарску дјелатност, референсну збирку и научно-истраживачки рад, биће пружена стручна помоћ свим корисницима који се баве научним радом, уз стално прегледање и сређивања референсне грађе и вођење рачуна о њеном попуњавању.

4.11. Културно-просвјетна дјелатност

У циљу популаризације књиге и писане ријечи у 2024. години, у просторијама Библиотеке планирамо организовати више културних манифестација: сталне изложбе, промоције књига, књижевне вечери, предавања са темама из разних области науке и културе и сл. Такође, планирамо организовати и креативне радионице за дјецу предшколског и раног школског узраста. За разлику од претходног периода када смо, због недостатка простора веома тешко реализовали ове активности, реализацијом пројекта санације, адаптације и надоградње објекта Библиотеке, добијен је функционалан простор за обављање наведених активности укупне површине око 150 метара квадратних.

У циљу представљања рада Библиотеке, израђена је веб презентација. На адреси <http://www.bibliotekadoboj.com>, могу се погледати детаљни подаци о историјату Библиотеке, статистички подаци, информације о службама и одјељењима, о дешавањима у Библиотеци, набављеним насловима, најчитанијим књигама, могу се поставити питања за библиотекаре и погледати галерија фотографија.

Такође, врло успјешно комуницирамо и организујемо како промоције, тако и остала културна дешавања путем друштвене мреже, тј. фејсбук странице наше Библиотеке.

4.12. Стручно усавршавање запослених

Ефикасност рада Библиотеке, у највећој мјери зависи од стручне оспособљености запослених радника. Зато је потребно стално обнављати и развијати знања и вјештине, како би се држао корак са савременим тенденцијама у развоју библиотекарства, а све у циљу ефикасног задовољавања све комплекснијих потреба корисника.

Због тога се, у 2024. години планира присуство радника стручном библиотечком скупу, који организује Друштво библиотекара Републике Српске, манифестацији „Вишеградска стаза“ и другим манифестацијама едукативног карактера, те посјета сајмовима књига у Бањалуци и Београду. Такође, планира се и обука запослених за рад у програму COBISS-RS, коју проводи народна и универзитетска библиотека Републике Српске у Бањој Луци.

Доказ да се стручном оспособљавању запослених радника у претходном периоду поклањала значајна пажња, је свакако и чињеница да је неколико библиотекара стекло звања виших библиотекара и библиотекара савјетника. Ради се о вишим стручним звањима у библиотечко-информационој дјелатности, која у складу са посебним Правилником додјељује Комисија коју именује Министарство просвјете и културе Републике Српске.

5. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2024. ГОДИНУ

Одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18) прописано је да јавне библиотеке у Републици Српској финансирају из буџета локалних заједница као оснивача и буџета Републике Српске.

5.1. Финансирање из буџета града Добоја

За реализацију дијела активности које Библиотека планира остварити у 2024. години, а која се финансирају из буџета Града, планирана су средства у износу од 148.550,00 КМ.

У сљедећој табели је приказана употреба наведених средстава у 2024. години исказана кроз План буџетске потрошње према економској класификацији, као и компаративни подаци са процјеном извршења буџета у 2023. години.

ПЛАН БУЏЕТСКЕ ПОТРОШЊЕ ПРЕМА ЕКОНОМСКОЈ КЛАСИФИКАЦИЈИ ЗА 2024. ГОДИНУ

Конто	Опис/ставка	Буџет 2023. год.	Буџет 2024. год.
1	2	3	4
411000	РАСХОДИ ЗА ЛИЧНА ПРИМАЊА	4.000,00	4.000,00
411260	Расходи по основу дневница за службена путовања	4.000,00	4.000,00
412 000	РАСХОДИ ПО ОСНОВУ КОРИШЋЕЊА РОБА И УСЛУГА	97.000,00	116.550,00
412 200	РАСХОДИ ПО ОСНОВУ УТРОШКА ЕНЕРГИЈЕ, КОМУНАЛНИХ, КОМУНИКАЦИОНИХ И ТРАНСПОРТНИХ УСЛУГА	53.500,00	67.700,00
412 210	Расходи по основу утrophка енергије	40.000,00	55.000,00
412 220	Расходи за комуналне услуге	5.000,00	5.000,00
412 230	Расходи за комуникационе услуге	8.500,00	7.700,00
412 300	РАСХОДИ ЗА РЕЖИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ	9.000,00	10.550,00

412 500	РАСХОДИ ЗА ТЕКУЋЕ ОДРЖАВАЊЕ	2.000,00	2.000,00
412 600	РАСХОДИ ПО ОСНОВУ ПУТОВАЊА И СМЈЕШТАЈА	6.500,00	7.300,00
412 700	РАСХОДИ ЗА СТРУЧНЕ УСЛУГЕ	18.000,00	19.000,00
412 900	ОСТАЛИ НЕПОМЕНУТИ РАСХОДИ	8.000,00	10.000,00
511 000	ИЗДАЦИ ЗА ПРОИЗВЕДЕНУ СТАЛНУ ИМОВИНУ	32.500,00	26.500,00
511 200	ИЗДАЦИ ЗА ИНВЕСТИЦИОНО ОДРЖАВАЊЕ, РЕКОНСТРУКЦИЈУ И АДАПТАЦИЈУ ЗГРАДА И ОБЈЕКТА	11.000,00	5.000,00
511 300	ИЗДАЦИ ЗА НАБАВКУ ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМЕ	20.000,00	20.000,00
511 400	ИЗДАЦИ ЗА ИНВЕСТИЦИОНО ОДРЖАВАЊЕ ОПРЕМЕ	1.500,00	1.500,00
516 000	ИЗДАЦИ ЗА ЗАЛИХЕ МАТЕРИЈАЛА, РОБЕ, СИТНОГ ИНВЕНТАРА И СЛ.	1.500,00	1.500,00
	УКУПНО (411 000 + 4120 000 + 511 000 + 516 000)	135.000,00	148.550,00

Образложење:

Укупни расходи ЈУ Народна библиотека Добој у 2024. години **планирани су у складу** са почетним ограничењем датим у Упутству за припрему Буџета Града Добоја за 2024. годину.

5.2. Финансирање из буџета Републике Српске

За реализацију дијела активности које Библиотека планира остварити у 2024. години, а која се финансирају из буџета Републике Српске, планирана су средства у укупном износу 660.500,00 КМ.

У сљедећој табели је приказана структура наведених средстава:

Редни број	Опис/ставка	Буџет 2024. год.
1	2	3
1	Средства за бруто плате запослених и друге накнаде из радног односа	650.000,00
2	Средства за набавку књига	7.000,00
3	Средства за суфинансирање матичних функција	3.500,00
	УКУПНО	660.500,00

Образложење:

У оквиру позиције **Средства за бруто плате запослених и друге накнаде из радног односа**, планирана су средства за бруто плате запослених (чији се број не планира повећавати у 2024. години), за накнаду трошкова превоза и друге накнаде из радног односа. У складу са чланом 6, став 3. Закона о платама запослених у области културе, накнаде за топли оброк и регрес урачунате су у износ основне плате и не могу се исказивати посебно.

Поред тога, планирамо и средства у износу од 7.000,00 КМ за **набавку библиотечке грађе**. Основ за овај захтјев садржан је у члану 68, став 3, тачка 2. Закона о библиотечко- информационој дјелатности Републике Српске, који прописује да се средства за набавку библиотечке грађе обезбјеђују у Буџету Републике Српске.

Такође, планирамо и средства у износу од 3.500,00 КМ (износ који је одобраван претходних година) на име **суфинансирања програмских активности Матичне и**

развојне службе, које се предузимају у циљу јединственог обављања библиотечке дјелатности у Републици Српској и њеног унапређивања. Основ за овај захтјев садржан је у члану 68, став 3, тачка 2. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске, који прописује да се средства за финансирање програмских активности обезбјеђују у Буџету Републике Српске.

6. ЗАКЉУЧАК

Програм рада Народне библиотеке Добој за 2024. годину, поред основних података о Библиотеци, садржи и преглед активности које се планирају предузети као и потребна средства за њихово финансирање планирана у буџету града Добоја (као оснивача) и буџету Републике Српске.

Планиране активности биће реализоване у складу са Законом о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске и подзаконским актима којима се ближе одређују поједини сегменти дјелатности, као и прописима који се односе на друге области, али појединим одредбама дотичу библиотечку дјелатност (Закон о систему јавних служби, Закон о локалној самоуправи, Закон о културним добрима и сл), те Статутом и другим нормативним актима Библиотеке.

Финансијска средства потребна за реализацију наведених активности планирана су веома рационално у складу са Упутством за израду буџета Града Добоја за 2023. годину, које је израдило Одјељење за финансије Града Добоја.

Средства за финансирање активности планираних у 2024. години, а која се обезбјеђују из Буџета Републике Српске, планирана су у складу са одредбама Закона о измјенама и допунама Закона о платама запослених у области културе, који је ступио на снагу 1.8.2022. године, Меморандума потписаног од стране Синдиката ОНК-е и Министарства просвјете и културе о усклађивању платних коефицијената запослених у области просвјете и културе са осталим буџетским корисницима, те одредби Закона о библиотечко-информационој дјелатности, Закона о раду, Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе у Републици Српској и других прописа, те Статута, Правилника о унутрашњој систематизацији и организацији радних мјеста и других аката Народне библиотеке Добој.

Број: 01/2 - 3/23.

Добој, 8.9.2023.

ПРЕДСЈЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Дражана Михајловић